

<https://printo.it/pediatric-rheumatology/Fl/intro>

Lymen tautiin liittyvää niveltulehdus

Versio 2016

2. DIAGNOOSI JA HOITO

2.1 Miten tauti todetaan?

Kun niveltulehdus ilmaantuu tuntemattomasta syystä, Lymen tautiin liittyvä niveltulehdus on otettava huomioon erotusdiagnostiikassa. Kliininen epäily varmistetaan laboratoriotutkimuksilla verinäytteistä ja joissakin tapauksissa myös nivelnestenäytteistä (nivelnestenäyte otetaan turvonneista nivelistä).

Mahdolliset vasta-aineet *Borrelia burgdorferi* -bakteeria vastaan määritetään verinäytteestä EIA-testillä, joka on entsyymi-immunologinen määritysmenetelmä. Jos EIA-määrityksessä löydetään IgM-vasta-aineita *Borrelia burgdorferi* -bakteerille, tulos varmistetaan immunoblottaukseksi kutsutulla menetelmällä.

Jos niveltulehdus on ilmaantunut tuntemattomasta syystä ja verinäytteestä löydetään IgM-vasta-aineita *Borrelia burgdorferi* -bakteerille EIA-testillä ja löydös varmistetaan immunoblottauksella (Western blot -tutkimus), kyseessä on Lymen tautiin liittyvä niveltulehdus. Diagnoosi voidaan varmistaa nivelnestetutkimuksella, jossa *Borrelia burgdorferi* -bakteerin geeni todetaan polymeraasiketjureaktioksi (PCR) kutsutulla tekniikalla. PCR ei kuitenkaan menetelmänä ole yhtä luotettava kuin vasta-aineiden määrittäminen verinäytteestä, ja saattaa antaa vääriä negatiivisia (nivel on tulehtunut, mutta testi ei sitä havaitse) tai positiivisia (testi löytää nivelnesteestä merkkejä *Borrelia burgdorferi* -bakteerin DNA:sta, vaikka niveltulehdus aiheutuu jostakin muusta syystä) tuloksia. Lastenlääkäri tai lastensairaala vastaa Lymen tautiin liittyvän niveltulehduksen diagnosoinnista. Jos antibioottihoito ei tehoa, lasten reumasairauksien hoitoon erikoistuneen lääkärin on syytä olla mukana taudin

jatkoseurannassa ja -hoidossa.

2.2 Mikä merkitys laboratorikokeilla on?

Verinäytteestä määritetään vasta-aineiden lisäksi tavallisesti myös tulehdusarvot ja verenkuva. Lisäksi laboratorikokein voidaan selvittää myös muut infektioaudit, jotka ovat saattaneet aiheuttaa niveltulehduksen.

Kun Lymen tautiin liittyvä niveltulehdus on varmistettu laboratorikokein (entsyymi-immunologisella määrityksellä ja immunoblottauksella), kokeiden toistamisesta ei ole hyötyä, koska vasta-ainetulokset eivät ole käyttökelpoisia antibioottihoidon tehon arvioinnissa. Päinvastoin, laboratorikokeiden tulokset saattavat pysyä selvästi positiivisina vuosikausia onnistuneesta antibioottihoidosta huolimatta.

2.3 Voidaanko Lymen tautiin liittyvä niveltulehdus hoitaa? Voiko siitä parantua?

Koska Lymen tautiin liittyvä niveltulehdus on bakteerin aiheuttama infektioauti, sen hoitona käytetään antibiootteja. Yli 80 prosenttia potilaista paranee yhdellä tai kahdella antibioottikuurilla. Lopuilla 10–20 prosentilla lisääntiioottihoidot eivät yleensä auta, vaan heille täytyy määrätä reumalääkkeitä.

2.4 Miten Lymen tautiin liittyvää niveltulehdusta hoidetaan?

Lymen tautiin liittyvä niveltulehdus hoidetaan antamalla neljän viikon antibioottikuuri suun kautta tai antamalla antibiootteja suonensisäisesti vähintään kaksi viikkoa. Mikäli potilas ei pysty ottamaan amoksisilliinia tai doksisykliinia (vain yli 8-vuotiaille lapsille), voidaan hänelle antaa suonensisäisesti keftriaksonia (tai kefotaksiimia).

2.5 Mitä ovat lääkehoidon haittavaikutukset?

Suun kautta otettavien antibioottien mahdollisia haittavaikutuksia ovat esimerkiksi ripuli ja allergiset reaktiot. Haittavaikutusten esiintyminen on kuitenkin harvinaista ja esiintyessäänkin ne ovat yleensä varsin lieviä.

2.6 Kuinka kauan hoito kestää?

Jos niveltulehdus jatkuu, on suositeltavaa odottaa kuusi viikkoa antibioottikuurin jälkeen, ennen kuin todetaan, ettei hoito parantanut tautia.

Tällaisessa tapauksessa lapselle määrätään toinen antibioottikuuri. Jos niveltulehdus jatkuu vielä 6 viikkoa toisen antibioottikuurin päättymisen jälkeen, aloitetaan reumalääkitys. Tavallisimmin potilaalle määrätään tavanomaisia reumalääkkeitä (ei-steroidaaliset reumalääkkeet), ja tulehtuneisiin niveliin (tavallisimmin polvinivel) ruiskutetaan kortikosteroideja.

2.7 Minkäläistä säännöllistä seurantaa tarvitaan?

Nivelten tutkiminen on ainoa hyödyllinen seurantamuoto.

Niveltulehduksen uusiutuminen on sitä epätodennäköisempää mitä pidempi aika edellisestä niveltulehduksesta on kulunut.

2.8 Kauanko tauti kestää?

Yli 80 prosenttia tapauksista paranee yhden tai kahden antibioottikuurin jälkeen. Muilla niveltulehdus katoaa kuukausien tai vuosien aikana. Tulehdus häviää vähitellen kokonaan.

2.9 Millainen on taudin ennuste?

Suurimmalla osalla tauti paranee antibioottihoidon jälkeen jättämättä mitään jälkiä. Yksittäisissä tapauksissa on havaittu selvää nivelen vaurioitumista, joka on johtanut nivelen liikelaajuuden pienenemiseen ja ennenaikaiseen nivelrikkoon.

2.10 Voiko Lymen tautiin liittyvästä niveltulehduksesta parantua kokonaan?

Lymen tautiin liittyvästä niveltulehduksesta voi parantua kokonaan. Yli 95 prosenttia potilaista paranee täysin.